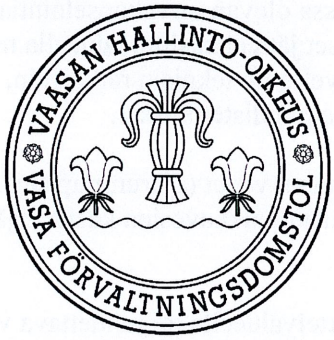
SAAPUNUT
25.03.2019

Vaasan hallinto-oikeus **Päätös**

Antopäivä	Päätösnumero
22.03.2019	19/0118/3
	Diaarinumero
	00747/17/5107

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa

Luvan hakija ja muutoksenhakija

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä

Päätös, johon on haettu muutosta

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 5.5.2017 Nro 29/2017/1

Aluehallintovirasto on myöntänyt Kainuun jätehuollon kuntayhtymälle määräaikaisen 31.12.2020 saakka voimassa olevan ympäristöluvan Majasaaren jätekeskuksen toimintaan.

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen siltä osin kuin siinä on ollut kysymys metalleilla pilaantuneiden maiden vastaanottamisesta ja loppusijoittamisesta turvetuhkakapseleihin, jätekeskuksen suljettujen kaatopaikkojen pintarakenteen kasvukerroksen käyttämisestä energiakasvien kasvualustana, jätevedenpuhdistamon lietteiden vastaanottamisesta ja käsittelystä, biojätteiden käsittelystä aumakompostoimalla siirtymäajan jälkeen, uuden hyötyjätekentän rakentamisesta ja käyttöönotosta sekä tuhkan hyödyntämisestä jätekeskuksen maarakentamisessa.

Aluehallintovirasto on perinyt lupa-asian käsittelystä maksun 35 % taulukon mukaista maksua korkeampana asian käsittelyn vaatiman normaalia suuremman työmäärän johdosta.

Lupapäätöksen lupamääräykset 8, 9, 11, 12, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 45, 47 ja 53 kuuluvat seuraavasti:

Päästöt pinta- ja pohjavesiin

8. Kaatopaikkojen suotovedet (alueet A, B ja E esitetty sivun 20 kuvassa), biojätteen, kierrätyspolttoaineen ja hyötyjätteen käsittely- ja varastointikenttien

(alueet D ja F) sekä siirtokuormattavien jätekentän varastointikentän, öljyisten maiden kompostointikentän (alue C) ja olemassa olevan turvekapselointialueen valuma- ja hulevedet sekä muut mahdolliset jätteenkäsittelyalueella muodostuvat likaiset vedet on kerättävä yhteen soveltuvin teknisin ratkaisuin, kuten salaojituksin ja pumppauksin, ja johdettava puhdistettavaksi.

Käsittelyn ohi ojauomissa johdettavat likaantuneet vedet (ojarumpupiste) on 31.8.2017 mennessä ohjattava pumppauksin kaatopaikkavesien käsittelyjärjestelmään.

Kerätyt jätevedet on puhdistettava jätteenkäsittelyalueella tai johdettava viemärissä Kajaanin kaupungin jätevedenpuhdistamolle. Käsiteltäessä jätevedet jätekeskuksessa on puhdistamon virtaamapainotteisen puhdistustuloksen puolivuotiskeskiarvona tarkastellen saavutettava seuraavan taulukon mukainen poistoteho tai puhdistetun veden pitoisuuden alitettava seuraavan taulukon pitoisuusraja-arvot:

	Poistoteho (%)	Pitoisuus (mg/l)
BOD_7	90	18
Fosfori	85	1,0
Kokonaistyppi	40	–
Kiintoaine	–	15

Lisäksi tavoitteena on 90 % reduktio ammoniumtypen poistossa.

Poistoteho on laskettava bioroottorille tulevan veden ja puhdistamon anoksisesta vaiheesta poistuvan, ympäristöön johdettavan veden pitoisuuksien erotuksesta.

Piha-alueiden hulevedet saa johtaa selkeytyksen jälkeen suoraan maastoon, mikäli ne sellaisenaan täyttävät tämän määräyksen pitoisuusraja-arvot kiintoaineen, fosforin ja BOD_7:n osalta ja lupamääräyksen 13 mukaisen öljypitoisuuden raja-arvon. Muussa tapauksessa hulevedet on johdettava puhdistettavaksi. Allas on varustettava sulan veden aikana öljynerotuspuomilla.

9. Luvan saajan on jatkettava maaperään suotautuvien kaatopaikkavesien pumppausta käsiteltäväksi jätevedenpuhdistamolle vähintään Tanatien putkesta 7 ja pumppaamosta 5.

11. Jätevesien keräys- ja puhdistusjärjestelmään rakennettavat uudet tasausaltaat on rakennettava täyttämään vastaava suojataso maaperän ja pohjaveden pilaantumista vastaan, kuin kaatopaikan pohjarakenteille on asetettu. Vähimmäisvaatimuksena altaiden eristysrakenteille on 2 mm:n HDPE-muovikalvo, jonka alla on mineraalisen tiivistyskerroksen vedenläpäisevyysvaatimukset täyttävä bentoniittimatto.

12. Jätealueelle A imeytettävä vesimäärä saa olla enintään 5 500 m^3. Kaatopaikoille ei saa imeyttää kaatopaikkavesiä 1.7.2017 jälkeen.

Erilliskerättävien ja vaarallisten jätteiden käsittely ja välivarastointi

38. Muualle toimitettavia pysyviä ja tavanomaisia hyötyjätteitä saa lajitella ja

välivarastoida asfaltoiduilla kentillä. Varastoidut jätteet on toimitettava edelleen käsiteltäviksi riittävän usein, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Välivarastointiaika ei saa olla niin pitkä, että se heikentää varastoitavan jätejakeen hyödyntämiskelpoisuutta. Muualle toimitettavia hyötyjätteitä saa varastoida jätekeskuksen alueella enintään 100 tonnia. Puhtaita puu- ja maa-ainesjätteitä saa varastoida enintään 10 000 tonnia. Rakennusjätteitä saa varastoida enintään 200 tonnia.

39. Vaaralliset jätteet on varastoitava katetussa ja lukitussa varastotilassa. Vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa keskenään, eikä muihin jätteisiin tai aineisiin paitsi, jos se on hyödyntämisen tai käsittelyn kannalta välttämätöntä. Varastoitavat ja poiskuljetettavat vaaralliset jätteet on pakattava ja merkittävä asianmukaisesti.

Kaikki nestemäisiä vaarallisia jätteitä sisältävät varastosäiliöt on varustettava suoja-altailla, jonka tilavuus on vähintään yhtä suuri kuin suoja-allastilassa olevan suurimman säiliön tilavuus. Tilan lattiakaivo on varustettava sulkuventtiilillä, joka on pidettävä suljettuna huoltotoimia lukuun ottamatta.

Öljyjen ja öljyvesiseosten vastaanotto ja käsittely

40. Öljyvesiseosten ja -lietteiden vastaanotto ja käsittely on tehtävä valvotusti. Öljyvesiseosten ja -lietteiden käsittelystä muodostuva öljyinen vesi on johdettava toimintaan mitoitetun hälytyksellä varustetun öljynerottimen kautta lupamääräyksen 8 mukaiseen vesienkäsittelyyn. Öljynerottimien on täytettävä hiilivetyjen erotustehokkuudeltaan standardin EN 858-1 luokan I öljynerottimille asetettu vaatimustaso.

Käsittelyssä muodostuva liete voidaan kompostoida öljyllä pilaantuneiden maa-ainesten kanssa, jos lietteiden hiilivetypitoisuus on alle 20 000 mg/kg. Jos hiilivetypitoisuus on suurempi, liete on toimitettava paikkaan, jonka ympäristöluvassa on hyväksytty kyseisen jätteen vastaanotto.

Pilaantuneiden maa-ainesten vastaanotto ja käsittely sekä hyödyntäminen kaatopaikkarakenteissa

42. Alueella (alue C) saa vastaanottaa ja käsitellä kompostoimalla öljyllä pilaantuneita maamassoja. Käsiteltävien maiden kattavasta kokoomanäytteestä määritetty öljypitoisuus saa olla korkeintaan 20 000 mg/kg.

Käsittelytoiminnan on tapahduttava kokonaisuudessaan nestetiiviillä kentällä, jolta muodostuvat valumavedet on kerättävä ja ohjattava lupamääräyksen 13 mukaisen öljynerotuskaivon kautta ja edelleen lupamääräyksen 8 mukaiseen puhdistukseen. Käsitellyt öljyllä pilaantuneet massat voidaan hyödyntää tai loppusijoittaa kaatopaikalle, kun niiden öljypitoisuus on käsittelyssä pienentynyt alle 2 500 mg/kg, mikäli mukana ei ole bentseenijakeita.

Käsittelykentän kuntoa on seurattava aukiolopäivinä ja havaitut vauriot kentän pintarakenteissa on korjattava viipymättä.

43. Öljymaiden kompostointikentällä saa varastoida väliaikaisesti muillakin haitta-aineilla kuin öljyllä pilaantuneita, ei-vaaralliseksi jätteiksi luokiteltavia maita sekä onnettomuus- tai vahinkotilanteissa muodostuneita öljyllä pilaantuneita maita, joiden öljypitoisuus on yli 20 000 mg/kg.

Edellä mainitut maamassat on varastoinnin aikana suojattava sateelta muovikalvolla ja toimitettava viimeistään puolen vuoden kuluessa laitokselle, jolla on voimassa oleva ympäristölupa ottaa vastaan ja käsitellä kyseisillä haitta-aineilla pilaantuneita maita.

44. Kokonaisuudessaan pilaantuneiden maiden käsittelykentällä saa olla varastoituna tai käsiteltävänä enintään 4 200 tonnia maamassoja.

Luvan saajan on oltava selvillä vastaanotettavien maamassojen sisältämistä haitta-aineista ja pitoisuuksista. Erilaiset pilaantuneet maamassat on varastoitava erillään, jotta haitta-aineet eivät sekoitu keskenään, ellei tästä ole haittaa käsittelylle.

Pilaantuneiden maamassojen purkamisessa, liikuttelussa ja käsittelyssä ei saa haitta-aineita levitä varastointi- ja käsittelyalueiden ulkopuolelle. Lisäksi kuljetusvälineet ja työkoneet on puhdistettava, ettei pilaantunutta maata kulkeudu niiden mukana alueen ulkopuolelle.

Turvetuhkakapselointialue

45. Luvan saajan on toimitettava aluehallintovirastoon selvitys turvetuhkakapselointialueen kunnostamisesta vuoden 2020 loppuun mennessä siten, ettei alueesta aiheudu maaperän eikä pohja- eikä pintavesien pilaantumista. Selvitys on toimitettava vuoden 2018 loppuun mennessä.

Tarkkailu- ja raportointimääräykset

47. Luvan saajan on tarkkailtava ja raportoitava jätekeskuksen toimintaa ja vaikutuksia ympäristöön lupapäätöksen liitteenä 3 olevan jätteenkäsittelyn seuranta- ja tarkkailuohjelman mukaisesti vähintään seuraavin muutoksin ja lisäyksin:

Käyttötarkkailu:

- kaatopaikka-asetuksen 42 §:ssä esitetty jätetäytön tarkkailu,
- puhdistamon osaprosessien toiminta todennetaan säännöllisin väliajoin kertanäytteistä tehtävin analyysein,
- öljynerotuskaivoista poistuvasta vedestä on analysoitava kokonaisöljyhiilivetypitoisuus C_{10}–C_{40} vuosittain.

==========

Päästötarkkailu:

- Jätevedenpuhdistamolta poistettavan veden määrää ja laatua on mitattava suoraan puhdistamolta lähtevästä vedestä silloin, kun käsiteltyjä vesiä johdetaan puhdistamolta. Suoraan puhdistamolta johdettavasta vedestä on mitattava jatkuvatoimisesti virtaamaa, sähkönjohtokykyä, pH:ta, lämpötilaa ja redox-potentiaalia. Puhdistamolle tulevasta ja puhdistamolta ulos johdettavasta vedestä on määritettävä seuranta- ja tarkkailusuunnitelmassa taulukossa 4–2 esitetyt aineet metalleja lukuun ottamatta kuukausittain kerätystä kokoomanäytteestä. Lisäksi on analysoitava sulfaatti.
- Havaintopisteistä Kr (laajennusalueen ojarumpumittapato) ja mittapato

Up veden laatua on tarkkailtava kerran kuukaudessa analysoimalla seuranta- ja tarkkailusuunnitelmassa taulukossa 4–2 esitetyt aineet metalleja lukuun ottamatta. Lisäksi on analysoitava sulfaatti ja redox-potentiaali.

- Havaintopisteen Kr (laajennusalueen ojarumpumittapato) veden laadun tarkkailu voidaan lopettaa sitten, kun lupamääräyksen 8 toimenpiteet (vedet pumpataan kaatopaikkavesien käsittelyjärjestelmään) on toteutettu.
- Puhdistamolle tulevista ja sieltä maastoon johdettavista käsitellyistä jätevesistä, kaatopaikan sisäisestä vedestä sekä pisteen Up vesistä on kerran vuodessa analysoitava seuranta- ja tarkkailusuunnitelmassa kolmen vuoden välein analysoitavaksi esitetyt metallit, AOX, PAH, PCB, dioksiinit ja furaanit, koliformiset bakteerit, TOC, fenoliyhdisteet sekä neljä kertaa vuodessa öljyhiilivedyt C_{10}–C_{40}.
- Tarkkailu on toteutettava siten, että se antaa myös E-PRTR -tarkkailussa ja raportoinnissa edellytetyt tiedot.
- Bioroottorilta lähtevän veden päästötarkkailu voidaan lopettaa.

Vaikutustarkkailu:

- Uusi pohjavesiputki on lisättävä alueen E etäpuolelle ELY-keskuksen kanssa sovittavaan paikkaan.
- Pintavesien havaintopisteistä on otettava näytteet kolme kertaa vuodessa. Metallit on analysoitava esitetyistä pisteistä vuosittain.
- Kokonaiskuormitusmittapato (Up) siirretään vaikutustarkkailuun. Pisteestä on analysoitava aineet, mitä päästötarkkailu-kohdassa on määrätty.

Edellä mainituilla muutoksilla päivitetty tarkkailuohjelma on toimitettava ELY-keskukselle vuoden 2017 toukokuun loppuun mennessä.

Seuranta- ja tarkkailusuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja esitettävä valvontaviranomaiselle pyydettäessä.

Vakuus

53. Luvan haltijan on kahden kuukauden kuluessa luvan lainvoimaiseksi tulemisesta asetettava valvontaviranomaisen eduksi 2 365 600 euron vakuus asianmukaisen jätehuollon varmistamiseksi.

Luvan haltijan asettaman vakuuden on vastattava koko ajan niitä kustannuksia, joita alla olevan taulukossa listatut toiminnan lopettamiseen liittyvät toimet aiheuttaisivat.

Vakuus määräytyy seuraavasti:

Toiminto		Vakuus (€)
Tavanomaisen jätteen kaatopaikan (alue E) pintarakenne (24,8 € /m^2 sulkematonta kaatopaikkapinta-alaa kohti)	2 ha	496 000
Jätealueen B sulkeminen		400 000
Rakennusjäte, lajittelematon (200 €/t)	200 t	40 000
Varastoitujen vaarallisten jätteiden toimittaminen käsittelyyn (1500 €/t)	10 t	15 000
Siirtokuormattava biojäte (135 €/t)	100 t	13 500
Siirtokuormattava sekajäte (83 €/t)	600 t	49 800
Energiajäte (83 €/t)	100 t	8 300
Öljyllä pilaantuneiden maiden käsittelykentällä olevien maamassojen käsittely/toimittaminen käsittelyyn (60 €/t)	4 200 t	252 000
Turvetuhkakapselointialueen kunnostaminen		100 000
Kaasun käsittely (18 000 €/v)		377 000
Jätevesien käsittely (suojapumppauksineen 20 000 m^3 x 3 €/m^3, kolmen vuoden ajan ja sen jälkeen 5 000 m^3 x 3 €/m^3 x 27 v)		472 000
Tarkkailu (15 000 €/v kolmen vuoden ajan ja sen jälkeen 5 000 €/v x 27 v)		142 000
Yhteensä		**2 365 600**

Määrätyt vakuudet on asetettava ELY-keskukselle sen eduksi joko
a) omavelkaisena pankkitakauksena, jonka edunsaajana on ELY-keskus,
b) takausvakuutuksena, jonka on oltava first demand -takuu, jonka yksilöidyn euromäärän takuun antaja on velvollinen suorittamaan edunsaajalle sen ensimmäisestä vaatimuksesta tai
c) pankkitalletuksena, josta on toimitettava ELY-keskukselle talletustodistus kuittaamattomuussitoumuksella ELY-keskuksen hyväksi.

Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Vakuuden on oltava voimassa yhtäjaksoisesti tai määrävälein toistuvasti uusittuna vähintään kolme kuukautta vakuuden kattamien toimien suorittamisesta ja niiden ilmoittamisesta valvontaviranomaiselle. Jos vakuuden voimassaoloa

jatketaan, uusiminen on tehtävä ennen edellisen vakuuskauden päättymistä.

Luvan saaja voi hakea vakuuden vapauttamista kokonaan tai osittain aluehallintovirastolta, kun toiminnanharjoittaja on täyttänyt sille määrätyt velvoitteet.

Aluehallintoviraston perusteluja

Aluehallintovirasto on perustellut luvan myöntämistä määräaikaisena muun muassa seuraavasti:

Hakemuksen ja sen täydennysten, tarkkailutulosten sekä merkintä kohdassa mainittujen valvonta-asiakirjojen mukaan suotovesiä ei saada kerättyä edelleenkään käsittelyyn, vaan merkittävä määrä kaatopaikan suotovettä kulkeutuu vanhojen kaatopaikkojen suotosalaojien alitse maaperään ja alueen pohjaveteen. Jätekeskuksessa olevalla paikallispuhdistamolla ei ole pääsääntöisesti päästy lainvoimaisen ympäristöluvan mukaisiin jätevesien poistotehokkuuksiin. Kaatopaikan vesitasetta ei ole luotettavasti saatu selvitettyä ja jätetäyttöihin on imeytetty jätevesiä ympäristöluvan lupamääräyksen vastaisesti liian suuria määriä. Yhtenä keskeisenä perusteena jätevesien imeyttämiselle jätetäyttöön on ollut kaatopaikkakaasun tuotannon maksimointi ja kaasun hyödyntäminen. Kaatopakkakaasun keräys on järjestetty tehokkaasti, mutta kaasun energiasisällöstä hyödynnetään, toisin kuin toimintaa koskevassa ympäristöluvassa on edellytetty, selvästi alle 10 %.

Majasaaren jätekeskuksen toiminta, sen ympäristönsuojelun kehittäminen lupakauden aikana ja toiminnasta aiheutuvat päästöt ja niiden vaikutusten rajoittaminen eivät ole vastanneet toimintaa koskevien ympäristölupapäätösten lupamääräyksiä, eikä vuonna 2006 tehtyä lupaharkintaa. Toimintaa ei ole myöskään valvontaviranomaisen toimenpitein saatu lainvoimaisten lupien mukaiseksi. Toiminnan päästöjen seurauksena etenkin jätekeskuksen alueen maaperään ja pohjaveteen sekä alapuolisiin vesistöihin on kulkeutunut selvästi enemmän kuormitusta kuin aiemmin tehdyssä lupaharkinnassa on arvioitu.

Aluehallintovirasto on katsonut, että otettaessa huomioon jätekeskuksen edellä kuvattu toimintahistoria ja ongelmat etenkin vesiin johdettavien päästöjen hallinnassa sekä toiminnan kuntoon saattamisen edellyttämä investointitarve, ei tätä päätöstä annettaessa ole täyttä varmuutta siitä, että päästöt ympäristöön saadaan nopeasti rajoitettua lupamääräyksien mukaisesti. Näin ollen edellytyksiä toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan myöntämiselle ei ole ja toimintaa koskeva ympäristölupa annetaan määräaikaisena.

Aluehallintovirasto on perustellut hakemuksen hylkäämistä metalleilla pilaantuneiden maiden vastaanottamisen ja turvetuhkakapseleihin loppusijoittamisen osalta muun muassa seuraavasti:

Tarkkailutulosten mukaan kapseleista suotautuu metallipitoista vettä, eikä näille vesille ole järjestetty käsittelyä. Kapseloinnissa ei tapahdu niin tehokasta metallien pidättymistä kuin alkuperäisessä lupaharkinnassa on arvioitu. Hakemuksessa on esitetty, että kapselointia käytettäisiin muidenkin kuin lievästi pilaantuneiden maamassojen loppukäsittelynä. Edellä mainituin perustein hakemuksen mukaisen turvetuhkakapseloinnin ei voi katsoa olevan parasta käyttökelpoista tekniikkaa pilaantuneiden maiden loppukäsittelyssä eikä luvan myöntämisen edellytykset täyty. Toimintaa ei ole kapseloinnin osalta järjes-

tetty alkuperäisen ympäristöluvan mukaisesti. Kyseessä on tältä osin toiminnan muutos ja sitä koskeva uusi lupa-asia. Näin ollen päätöksellä voidaan kumota myös vuoden 2006 päätöksellä myönnetty ympäristölupa pilaantuneiden maiden kapselikäsittelyyn.

Aluehallintovirasto on perustellut hakemuksen hylkäämistä energiakasvien, lähinnä pajujen, kasvattamisen kaatopaikkojen pintarakenteissa osalta sillä, että pajun juuret voivat kuitenkin ulottua syvälle maahan jopa yhteen metriin ja vaurioittaa kaatopaikkojen tiivistysrakenteita. Edelleen energiakasvuston huolto- ja korjuutöihin tarvitaan raskaampaa kalustoa, joka voi vaurioittaa kaatopaikkarakenteita. Rakenteiden mahdollinen vaurioituminen lisäisi huomattavasti pilaantumisen vaaraa eikä luvan myöntämisen edellytykset siten täyty.

Aluehallintovirasto on perustellut hakemuksen hylkäämistä lietteiden kompostoimisesta aumakompostointina sillä, että toiminnassa käsiteltäisiin mahdollisesti koko maakunnan alueelta kerättyjä lietteitä kattamattomina sadeveden vaikutuksen alaisina, mikä lisäisi alueella muodostuvien väkevien jätevesien määrää tilanteessa, jossa nykyinenkään vesien käsittely ei toimi luvan mukaisesti. Ulkotiloissa tapahtuvassa laajan mittakaavan aumakompostoinnissa prosessin ja sen päästöjen, etenkin päästöt vesiin ja haju, hallinta on vaikeaa ja toiminnasta aiheutuu merkittävä pilaantumisen vaara. Hakemuksen mukainen toiminta ja siihen liittyvä päästöjen ja niiden vaikutusten rajoittaminen ei ole parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa näin isossa mittakaavassa.

Aluehallintovirasto on perustellut hakemuksen hylkäämistä hyötyjätekenttien rakentamisen ja käyttöönoton osalta sillä, että toiminnassa on ollut suuria ongelmia likaantuneiden suotovesien keräämisen ja käsittelyn järjestämisessä. Alueella käytössä olevan jätevedenpuhdistamon kapasiteetti ei ole riittävä kaikkien alueella jo nyt muodostuvien likaantuneiden vesien käsittelemiseksi ja likaantuneita vesiä on johdettu jätetäyttöjen kautta maaperään. Näin ollen hakemus on hylätty siltä osin kuin se tarkoittaisi uusien jätteen käsittely- tai varastointikenttien rakentamista, joilta muodostuvat valumavedet olisi johdettava käsittelyyn. Uusien toimintojen käyttöönotto vaikeuttaisi edelleen vesien käsittelyä ja hallintaa ja lisäisi sitä kautta ympäristön pilaantumisen vaaraa.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä on vaatinut, että aluehallintoviraston päätöstä muutetaan siltä osin kuin päätöksessä ei ole hyväksytty metalleilla pilaantuneiden maiden vastaanottoa ja loppusijoittamista turvetuhkakapseleihin, suljettujen kaatopaikkojen pintarakenteiden kasvukerroksen käyttämistä energiakasvien kasvualustana, jätevedenpuhdistamon lietteiden vastaanottamista ja käsittelyä sekä uuden hyötyjätekentän rakentamista ja käyttöönottoa. Lisäksi kuntayhtymä on vaatinut, että lupa muutetaan ensisijaisesti toistaiseksi voimassa olevaksi tai vaihtoehtoisesti vähintään kymmenen vuoden ajaksi siten, että uutta lupaa olisi haettava 1.1.2027 mennessä. Edelleen luvan käsittelymaksun korotus on poistettava ja maksu on perittävä taulukon mukaisena. Muutoksenhakijan oikeudenkäyntikulut tulee korvata täysimääräisesti korkoineen. Siltä osin kuin lupa on myönnetty, lupamääräykset 9, 11 ja 45 on poistettava tarpeettomina ja lupamääräyksiä 8, 12, 38, 39, 40, 42, 43, 44, 47 ja 53 on muutettava seuraavasti:

Lupamääräyksen 8 kuudes kappale tulee muuttaa muotoon: *Piha-, liikennöinti- ja muut jätteenkäsittelyalueiden ulkopuoliset puhtaat hulevedet saa johtaa*

suoraan maastoon.

Lupamääräyksestä 12 tulee poistaa vaatimus lopettaa kaatopaikkavesien imeyttäminen. Lupamääräys tulee muuttaa muotoon (*lisäys kursiivilla*): Jätealueelle A imeytettävä vesimäärä saa olla enintään 5 500 m^3. *Muille kaatopaikoille saa imeyttää tarvittavan määrän vesiä kaatopaikkakaasun riittävän metaanipitoisuuden ylläpitämiseksi. Imeytettävien vesien määrää on seurattava. Kaatopaikkojen suotovesien keruupumppausta ja käsittelyä on jatkettava tämän päätöksen mukaisesti.*

Lupamääräystä 38 tulee muuttaa siten, että sekä muualle toimitettavien hyötyjätteiden että rakennusjätteiden enimmäisvarastointimäärä on 10 000 tonnia.

Lupamääräyksen 39 toisesta kappaleesta on poistettava vaatimus lattiakaivon varustamisesta sulkuventtiilillä ja kyseinen kappale on muutettava muotoon (*lisäys kursiivilla*): *Kaikki nestemäisiä vaarallisia jätteitä sisältävät maanpäälliset varastosäiliöt on varustettava suoja-altailla, jonka tilavuus on vähintään yhtä suuri kuin suoja-allastilassa olevan suurimman säiliön tilavuus.*

Lupamääräyksen 40 toisesta kappaleesta on poistettava hiilivetypitoisuutta koskeva rajoitus ja lupamääräyksen 42 ensimmäisestä kappaleesta on poistettava öljypitoisuutta koskeva rajoitus. Lupamääräyksen 43 ensimmäisestä kappaleesta on poistettava öljypitoisuuden rajoitus ja lupamääräyksen toisesta kappaleesta on poistettava vaatimus suojata pilaantuneet maa-ainekset sateelta muovikalvolla varastoinnin aikana. Lupamääräyksen 44 ensimmäisessä kappaleessa oleva pilaantuneiden maiden enimmäismäärä on muutettava 10 000 tonniksi.

Tarkkailua koskevasta lupamääräyksestä 47 on poistettava käyttötarkkailun osalta vaatimus kokonaisöljyhiilivetyjen analysoinnista öljynerotuskaivosta poistuvasta vedestä. Päästötarkkailusta on poistettava vaatimukset kokoomanäytteen ottamisesta, kokonaiskuormitusmittapadon (Up) siirtämisestä vaikutustarkkailuun ja päästötarkkailu-kohdassa määrättyjen analyysien tekemisestä kyseiseltä paikalta.

Vakuutta koskevaa lupamääräystä 53 on muutettava siten, että vakuuden määrä on 1 865 600 euroa. Vakuutta ei tule asettaa jätealueen B osalta eikä turvetuhkakapselialueen osalta. Tavanomaisen jätteen kaatopaikan alueen E pintarakenteen yksikköhintaa on alennettava.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä on perustellut vaatimuksiaan muun muassa seuraavasti:

Metalleilla pilaantuneen maan käsittely

Päätöksessä esitetyt perustelut turvetuhkakapseleiden toimimattomuudesta ja metallipitoisten vesien suotautumisesta eivät pidä paikkaansa. Turvetuhkakapseleista muodostuvia suotovesiä ei johdeta ympäristöön. Turvetuhkakapseleiden tarkkailukaivot 1 ja 2 ovat umpikaivoja. Kaivo 1 kerää vettä turvetuhkakapselin alapuolisesta salaojasta ja kaivo 2 turvetuhkakapselin sisäpuolisesta salaojasta. Kaivoihin kertyneiden vesien määrä on ollut vähäinen. Turvetuhkakapseleiden ulkopuolisesta maaperästä tai pohjavedestä ei ole otettu näytteitä, joiden perusteella voitaisiin päätellä turvetuhkakapseleiden aiheuttaneen ympäristön pilaantumista. Päätöksen perustelut eivät metallien pidättymisen tai

turvetuhkakapseleiden toimivuuden osalta pidä paikkaansa ja päätöksen perustelut ovat virheelliset.

Energiakasvien tuotanto

Hakemuksessa on todettu, että suljettuja loppusijoitusalueita käytetään sellaisten energiakasvien tuotantoon, joiden juuret eivät vahingoita loppusijoitusalueiden pintarakenteita. Kaatopaikan pintarakenteiden rakentamisen yhteydessä käytettävä kalusto on raskaampaa kuin energiakasvustoon huolto- ja korjuutöissä käytettävä kalusto. Aluehallintoviraston päätöksen perustelut ovat näiltä osin virheelliset.

Lietteiden käsittely

Majasaaren jätekeskus sijaitsee kaukana asutuksesta ja esimerkiksi hajun osalta häiriintyvät kohteet ovat kaukana. Kainuun ELY-keskus on lausunnossaan hakemuksesta todennut, että puhdistamolietteen aumakompostointia käytetään edelleen käsittelymenetelmänä yleisesti pienissä ja keskisuurissa puhdistamoissa. Myös kohteissa, joissa häiriintyvät kohteet ovat kaukana, puhdistamolietteen aumakompostointi on lausunnon mukaan kustannustehokas menettely lietteen käsittelemiseksi.

Lisäksi yhtiö on todennut, että se on täydennyksessään 30.1.2015 hakenut lupaa lietteen hygienisointiin puutuhkasekoituksella. Aluehallintovirasto ei ole päätöksessään käsitellyt hakemusta tältä osin.

Hyötyjätekenttä

Suuri osa jätekeskukseen vastaanotettavista materiaaleista kulkee käsittelykenttien kautta. Toiminta voi olla pelkästään materiaalien välivarastointia tai materiaaleja voidaan käsitellä kentillä esimerkiksi lajittelemalla, murskaamalla tai muilla soveltuvilla menetelmillä. Jätevesienkäsittelyä ja puhdistamon toimintaa parannetaan uuden puhdistamon myötä. Kun otetaan huomioon vesienkäsittelyn muutokset ja sen vaikutukset, kenttien rakentamisen ja käyttöönoton hylkäämiselle ei ole perusteita.

Luvan voimassaolo

Lupa-asiassa on ollut kyse toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan lupamääräysten tarkistamisesta. Lupaviranomainen on oma-aloitteisesti, toiminnanharjoittajaa tai valvontaviranomaista kuulematta muuttanut luvan olemaan voimassa erittäin lyhyeksi, noin 3,5 vuoden määräajaksi. Toiminnassa käytettäviin tekniikoihin tai haitallisten vaikutusten arviointiin ei liity merkittävää epävarmuutta, eikä ympäristönsuojelulain 87 §:n edellyttämä ehto määräaikaisesti myönnettävän luvan tarvitsemalle painavalle syylle täyty.

Vaikutustarkkailun tulosten sekä kartta- ja valuma-aluetarkastelun perusteella Pennasenpuron (piste Pen2b) kautta tuleva kloridi- ja ravinnekuormitus vaikuttaa merkittävästi veden laatuun pisteellä Niittypuro 4 (Niit4) (kuva 1). Vaikka pitoisuudet jätekeskukselta lähtevässä vedessä ovat Pennasenpuroa korkeampia, Pennasenpuron virtaama ja sitä kautta kilomääräinen kuormitus Niittypuroon on huomattavasti jätekeskusta korkeampi. Jätekeskuksen vesienkäsittelytoimenpiteillä ei voida merkittävästi parantaa veden laatua tarkkailupisteellä

Niittyjoki 4. Merkittävin vaikutus pisteen Niittyjoki 4 veden laatuun on valuma-alueen muulla kuormituksella jätekeskuksen kuormituksen roolin jäädessä vähäiseksi. Kylkiäisen veden laadun heikkenemistä ei voida vierittää jätekeskuksen syyksi.

Käsittelymaksun korotus

Perustetta maksun perimiselle 35 % taulukon mukaista maksua korkeampana ei ole, vaan maksu tulee periä taulukon mukaisena (18 730 euroa). Hakemuksen käsittelyn työmäärä on ollut suurempi luvan hakijasta riippumattomista syistä. Hakemuksen käsittely on kestänyt pitkään (noin 3,5 vuotta) ja käsittelyn aikana käsittelevä henkilö on vaihtunut useammin kuin kerran, mistä työmäärän lisääntyminen on pääasiassa aiheutunut ja mihin luvan hakija ei ole voinut vaikuttaa.

Lupamääräys 8

Hulevesien laadun vertaaminen lupamääräyksen 8 taulukossa esitettyihin pitoisuusraja-arvoihin edellyttäisi erikseen hulevesien laadun tarkkailua, joka on ristiriidassa hakemuksessa esitettyyn ja lupamääräyksessä 47 vahvistettuun tarkkailun muutokseen. Piha- ja pysäköintialueiden hulevesien johtaminen puhdistamolle heikentäisi puhdistamon toimintaa vesien epätasaisesta virtaamasta sekä hulevesien alhaisten pitoisuuksien muita puhdistamolla käsiteltäviä vesiä laimentavasta vaikutuksesta johtuen. Määräys, jonka mukaan hulevedet tulisi johtaa puhdistamolle, mikäli niiden pitoisuudet ylittävät puhdistamolta poistuvan veden laatuvaatimuksen, on siten myös ristiriidassa puhdistamon toiminnan varmistamiseksi annettujen määräysten ja perustelujen kanssa.

Lupamääräys 9

Lupamääräys on ristiriidassa lupamääräyksen 8 kanssa, jossa on edellytetty vesien pumppaamista käsittelyyn ojarumpupisteestä 31.8.2017 mennessä. Kyseessä ovat samat vedet ja toimittaessa lupamääräyksen 8 mukaisesti tulevat vedet pumpattua käsittelyyn lupamääräysten 8 ja 9 vaatimusten mukaisesti.

Lupamääräys 11

Alueella on jo olemassa varoallas, joka on rakenteiltaan vuoden 2006 lupamääräysten mukainen ja jonka kapasiteetti riittää nykytilanteessa noin kuuden päivän vesimäärään alueella. Kapasiteetti voisi täyttyä tulevaisuudessa nopeammin, mikäli vesien imeyttäminen jätetäyttöön päättyisi. Tarvittaessa olemassa olevan tasausaltaan tilavuus tarkastellaan edellä mainitussa mahdollisessa uudessa tilanteessa ja arvioidaan tarve uuden/uusien altaiden rakentamiselle.

Lupamääräys 12

Vesien imeyttämistä kaatopaikoille on tehty kaatopaikkakaasun ja erityisesti metaanin tuotannon ylläpitämiseksi. Vesien imeyttämisen jatkaminen on tarpeen, kunnes kaatopaikan metaanihajoamisvaihe on lopussa.

Lupamääräys 38

Lupamääräyksen mukaiset välivarastointimäärät ovat riittämättömät jätekeskuksen tarpeisiin ja käytännössä poissulkevat kyseisten jätteiden käsittelyn.

Lupamääräys 39

Nestemäisten vaarallisten jätteiden suurimmat erät ovat öljyisiä jätteitä eli öljyisiä lietteitä ja jäteöljyjä, jotka vastaanotetaan altaaseen tai maanalaisiin säiliöihin. Jäte- ja hydrauliikkaöljyt vastaanotetaan erillisiin vastaanottokentän lähellä oleviin maanalaisiin terässäiliöihin. Lupamääräyksen kirjaimellinen tulkinta tarkoittaisi, että myös edellä mainitut maanalaiset säiliöt tulisi kaivaa ylös ja varustaa suoja-altailla. Tämä olisi kohtuutonta ottaen huomioon, että käytössä olevalle järjestelmälle on myönnetty aiemmin lupa. Vaarallisten jätteiden vastaanottovarastossa kunkin tavaran vastaanottovarasto on erikseen allastettu ja tilaan ei tule viemäriä, joten lattiakaivon sulkuventtiilin asennusvaatimus on turha.

Lupamääräys 40

Lupamääräyksessä esitetty kompostointiin toimitettavien lietteiden pitoisuusraja-arvo 20 000 mg/kg tai 2 painoprosenttia on liian alhainen. Esimerkiksi öljyisten vesien vastaanottoaltaaseen kertyvän sakan pitoisuudet ovat aina ylittäneet edellä mainitun tason ja tästä huolimatta sakat on saatu kompostoitua ongelmitta. Raja-arvon pitäminen voimassa tarkoittaisi käytännössä sitä, että öljyisten lietteiden kompostointi nykyisessä muodossaan päättyisi laitoksella.

Lupamääräys 42

Majasaaren jätekeskuksella on pitkään kompostoitu öljypitoisuudeltaan yli 20 000 mg/kg lietteitä ja maamassoja. Nämä materiaalit on saatu nopeasti käsiteltyä alhaisiin öljypitoisuuksiin öljypitoisuuden poistuman ollessa yli 95 %.

Lupamääräys 43

Massojen välivarastointi tapahtuu tiivispohjaisella kompostikentällä, jonka alueella muodostuvat hulevedet johdetaan kaatopaikan vesienkäsittelyyn. Massojen peittämiseen muovikalvolla ei siten ole ympäristönsuojelullista perustetta.

Lupamääräys 44

Pilaantuneiden maiden käsittelyaika voi massojen ominaisuuksista riippuen vaihdella merkittävästi ja olla pitkäkin, jolloin kerrallaan varastoitavan määrän tulee voida olla suurempi kuin vuosittain vastaanotettava määrä. Varastointia rajoittavaa määräystä ei ole perusteltu lupapäätöksessä.

Lupamääräys 45

Turvetuhkakapseleissa on salaojat sekä kapselin sisällä että alapuolella, joihin kertyvät vedet johdetaan umpikaivoihin. Kaivoihin kertyneen veden laatua on tarkkailtu vuosittain otetuin näyttein. Kaivojen vesistä analysoidut metallien kokonaispitoisuudet ovat olleet alhaisia ja tarkkailutulosten perusteella kapseleista ei ole aiheutunut merkittäviä päästöjä maaperään toisin kuin määräyksen

perusteluissa esitetään. Turvetuhkakapseleiden kunnostamiselle ei ole tarvetta.

Lupamääräys 47

Määräys öljynerotuskaivosta poistuvan veden öljyhiilivetypitoisuuden tarkkailusta on turha, koska samaa vettä tarkkaillaan jätevedenpuhdistamolla. Kokoomanäytteenottoa on kokeiltu Majasaaren jätekeskuksella, mutta sitä ei ole saatu toimimaan. Kuukausittain otettavalla kertanäytteenotolla saadaan riittävä kuva vedentarkkailussa. Kokonaiskuormitusmittapato on jo vaikutustarkkailussa eli kohdasta otetaan kertanäyte kuukausittain.

Lupamääräys 53

Jätealueen B sulkemiselle asetettu vakuus tulee poistaa, koska alue on asianmukaisesti ja hyväksytysti suljettu jo vuonna 2013. Kuten valituksessa on edellä esitetty, turvetuhkakapselialueen kunnostamiselle ei ole ympäristönsuojelullista tarvetta, eikä viranomainen näin ollen voi määrätä vakuutta alueen kunnostamiselle. Tavanomaisen jätteen kaatopaikan pintarakenteen sulkemiskustannuksen yksikköhinnassa on virhe. Vakuus tulee muuttaa yksikkökustannusta 20 euroa/m^2 vastaavaksi, joka on paremmin todellista kustannustasoa ja viimeaikaista lupakäytäntöä vastaava kustannus.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan todennut, ettei valitus anna aihetta luparatkaisun tai lupamääräysten muuttamiseen. Aluehallintovirasto on kiistänyt muutoksenhakijan vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Tämän lisäksi aluehallintovirasto on todennut yksittäisistä valituksessa esitetyistä asioista muun muassa seuraavaa:

Vaikutuksista alapuolisiin vesistöihin aluehallintovirasto on todennut muun muassa, että Majasaaren jätekeskuksen vesistötarkkailu on suhteellisen laajaa. Jätekeskuksen vaikutustarkkailupisteitä ovat jätekeskusta lähimpänä ja virtaussuunnassa kaatopaikan alapuolella sijaitsevat Koll11 ja Niittyjoen alavirrassa sijaitseva Niittyjoki 4 eli Niitt4 sekä Kylkiäinen-nimisessä järvessä sijaitsevat Kylk5 ja Kylk6. Vedenlaadun niin sanottuja taustapisteitä ovat jätekeskusta lähimpänä sijaitsevista pisteistä Pen2b ja Niit3.

Luvan hakija on vedonnut vesistötarkkailun taustapisteeseen Pen2b, että vaikka pitoisuudet ovat tällä taustapisteellä pienemmät, kuormitus on taustapisteen suuremman virtaaman vuoksi suurempi kuin jätekeskuksen aiheuttama vaikutus. Kuten hakemuksesta ja edellä selostetussa on todettu, jätekeskuksen todellista jätevesikuormitusta ei voida tietää, koska varmoja mittaustuloksia jätekeskukselta ympäristöön johdetuista vesimääristä ei ole.

Luvan hakija on valituksessa esittänyt, vedoten taustapisteen Nii3 kohonneisiin pitoisuuksiin ja sitä kautta vaikutustarkkailupisteiden Niittyjoki 4 ja Kylkiäisen tarkkailupisteissä Kylk 5 ja Kylk 6 näkyviin kohonneisiin pitoisuuksiin, että merkittävä vaikutus Kylkiäisessä näkyvään kuormitukseen on peräisin muulta valuma-alueelta kuin jätekeskuksesta. Tarkkailupisteessä Koll1 jätekeskuksen kuormitukseen viittaavat tarkkailutulosten mukaan muita pisteitä

pääosin selvästi korkeammat ravinnepitoisuudet, sähkönjohtavuudet ja kloridipitoisuudet. Lisäksi lämpökestoisten koliformisten bakteerien määrä on ollut ajoittain hyvin korkea. Veden hygieeninen taso oli heikoimmillaan välttävällä tasolla. Vesi oli ojapisteellä Kol11 myös selvästi muita pisteitä sameampaa ja humuspitoisempaa. Myös ravinnepitoisuudet viittasivat kuormitusvaikutukseen niin, että vesi on luokiteltu ravinnepitoisuuksien perusteella reheväksi tai erittäin reheväksi. Typestä suurin osa oli ammonium-muodossa. Vaikutustarkkailupiste Niittyjoki 4 on vaikutustarkkailupisteen Kol11 jälkeen alavirtaa seuraava jätekeskuksen vaikutusten tarkkailupiste.

Yleisesti taustapisteen Pen2b pitoisuudet ovat olleet alapuolella sijaitsevia pisteitä korkeampia pistettä Kol11 lukuun ottamatta. Ravinnepitoisuuksien perusteella kyseisen taustapisteen vesi on luokiteltu reheväksi tai ylireheväksi ja hygieeninen laatu ajoittain heikoksi. Vuonna 2015 taustapisteenä pidetyn Pen2b veden typpipitoisuus oli korkea ja kesä- ja elokuun näytekerroilla merkittävä osa siitä oli ammoniummuodossa, mikä viittaa kaatopaikkavesien vaikutukseen. Vuoden 2010 heinäkuun näytekerralla lämpökestoisia koliformisia bakteereja havaittiin pisteellä runsaasti eli 450 pmy/100 ml. Vuonna 2013 elokuussa taustapisteellä Pen2b oli koliformisia bakteereita 4 600 pmy/100 ml.

Aluehallintovirasto on lisäksi todennut, että jätekeskuksen vesitase on hyvin epäselvä. Jätetäyttöön on imeytetty jätevesiä luvan vastaisesti suuria määriä. Jätekeskuksen vesitasetta ei ole saatu luotettavasti selvitettyä, vaan vesimäärät jätekeskuksessa vaihtelevat suuresti eri vuosien välillä. Todennäköisesti jätevesiä on karannut jätetäytön alapuolisessa kallioperässä todettujen ruhjeiden kautta ympäristöön. Koska jätekeskuksen ympäristö on asumatonta metsä- ja suoaluetta, jossa ei ole myöskään viljelyksiä, on hyvin epäselvää, mistä taustapisteissä näkyvät kohonneet sähkönjohtavuus ja kloridipitoisuus sekä lämpökestoiset koliformiset bakteerit ovat peräisin, kun kyseisiä parametrejä pidetään selvinä kaatopaikan vaikutusten indikaattoreina. Osa jätekeskuksen jätevedestä kulkeutuu todennäköisesti kallioruhjeita pitkin kauemmaksi ympäristöön ja jäteveden vaikutus tulee näkyville myöhemmin alapuolisessa maastossa, joka on myös hyvin voimakkaasti ojitettu.

Energiakasvien kasvatuksesta kaatopaikkojen pintarakenteissa aluehallintovirasto on todennut muun muassa, että luvassa on annettu määräykset kaatopaikkavesien hallinnasta. Energiakasvien kasvattaminen ei ole tehokas keino kaatopaikka-alueen suotovesien muodostumisen hallinnassa. Aktiivinen kasvatustoiminta lisää jossain määrin riskiä kaatopaikkojen pintarakenteiden toiminnan pitkäaikaiskestävyyteen.

Jätevedenpuhdistamolietteiden vastaanoton ja käsittelyn osalta aluehallintovirasto on todennut muun muassa, että viimeisimmän täydennyksen mukaan lupaa haettiin edelleen puhdistamolietteiden kompostoinnille. Joka tapauksessa oli puhdistamolietteen käsittelyksi tarkoitettu käsittely tuhkalla tai aumakompostoimalla, puhdistamolietteiden kompostointi oli suunniteltu tehtäväksi kattamattomalla kentällä sadevesien vaikutuksen alaisena, mikä lisäisi alueella muodostuvien käsittelyä vaativien vesien määrää tilanteessa, jossa alueen likaantuneita vesiä ei saada käsiteltyä lupamääräysten mukaisesti. Tästä syystä kompostointia koskeva hakemus on hylätty. Käsittelymenetelmällä itsessään ei ole merkitystä arvioitaessa sitä, voidaanko alueelle tässä tilanteessa sijoittaa lisää puhdistamon tulokuormitusta aiheuttavia toimintoja.

Hyötyjätekentän rakentamisen ja käyttöönoton osalta aluehallintovirasto on

todennut, että Majasaaren jätekeskuksen alueella on noin 20 hehtaaria käytössä olevaa aluetta ja alueella on rakennettuja asfaltoituja kenttäalueita 42 500 m^2. Kyseisille kentille on varastoituna osaksi ylisuuria määriä eri jätejakeita, kuten lupamenettelyssä kertyneen aineiston mukaan on todettavissa. Toimittamalla varastoidut jätejakeet säännöllisesti hyödynnettäväksi, kenttäalueita vapautuu tulevien jäte-erien vastaanottoon. Suunnitellun hyötyjätekentän koko olisi noin 5 hehtaaria. Uusien kenttäalueiden rakentaminen ja käyttöönotto jätteiden käsittelyyn ja varastointiin hankaloittaisi edelleen likaantuneiden vesien käsittelyä ja hallintaa, jossa on ollut ongelmia koko ajan edellisen lupakauden aikana.

Lupamääräyksen 11 poistamisen osalta aluehallintovirasto on todennut, että kun likaantuneiden vesien johtaminen jätetäyttöön lopetetaan lupamääräyksen 12 mukaisesti, tasausallaskapasiteettia on oltava riittävästi, jotta vesiä ei tarvitse johtaa käsittelemättöminä maastoon runsasvetisempänäkään aikana. Lupamääräys koskee rakennettavia uusia tasausaltaita, ei alueella tällä hetkellä olevaa allasta.

Lupamääräyksen 38 osalta aluehallintovirasto on todennut muun muassa, että lupamääräyksen mukaiset välivarastoitavat jätemäärät ovat perustuneet pitkälti luvan hakijan esitykseen. Mikäli hallinto-oikeus muuttaa varastoitavien jätteiden enimmäismääriä, niitä koskevaa vakuutta on tarkennettava vastaavasti.

Lupamääräysten 40–43 osalta aluehallintovirasto on todennut muun muassa, että luvassa on annettu käsiteltävien öljyllä pilaantuneiden maamassojen ja lietteiden ylin sallittu öljyhiilivetypitoisuus, 20 000 mg/kg, koska avokompostointi ei ole paras mahdollinen käsittelymenetelmä yli 20 000 mg/kg pitoisuuden omaaville öljyllä pilaantuneille massoille. Pitoisuusraja koskee kokoomanäytteestä määritettyä pitoisuutta, joten paikoitellen öljypitoisuus voi olla rajaa korkeampi. Voimakkaasti öljyllä pilaantuneille maille selvästi tehokkain käsittely on polttaminen, mikä on yleisesti käytössä oleva käsittelymenetelmä. Tehokas öljymaiden kompostointi ulko-olosuhteissa on vaikeaa ja edellyttää laajaa osaamista sekä aumojen tilan seurantaa. Ulkotiloissa tapahtuvassa kompostoinnissa saatavat öljyhiilivetypitoisuuksien alenemat perustuvat osaltaan kevyempien fraktioiden haihtumiseen VOC-päästöinä ulkoilmaan, öljyn kulkeutumiseen sadeveden mukana pois kasoista ja tukiainelisäyksien kautta tulevaan ”laimenemiseen”. Osaltaan edellä kuvattua tukevat luvan hakijan itsensä ilmoittamat vesienkäsittelyjärjestelmään kertyvän öljyn aiheuttamat ongelmat, minkä seurauksena alun perin BOD:n poistoon hankittu bioroottori toimii tällä hetkellä puhdistamoa öljypäästöiltä suojaavana yksikkönä.

Lupamääräyksen 44 osalta aluehallintovirasto on todennut muun muassa, että määrä on rajattu vastaamaan käytössä olevan kentän kokoa siten, että alueella pystytään tosiasiallisesti kompostoimaan öljyllä pilaantuneita maita aumoissa ja kääntämään niitä tarpeen mukaan konekalustolla.

Lupamääräyksen 53 osalta aluehallintovirasto on todennut, että jätetäytön B vakuus on määrätty jo vuonna 2006 annetussa päätöksessä. Vaikka jätetäyttö B on suljettu, luvan hakija ei ole lupamenettelyssä hakenut vakuutta pintarakenteiden osalta palautettavaksi, minkä vuoksi se on edelleen mukana vakuuslaskelmissa. Aluehallintovirasto on todennut, että toiminnanharjoittaja voi hakea vakuuden vapauttamista erillisellä hakemuksella.

Käsittelymaksun alentamista koskevan vaatimuksen osalta aluehallintovirasto on todennut, että esittelijän vaihtuminen asiassa ei ole vaikuttanut lupamaksun

suuruuteen. Hakemus on käsitelty uutena asiana, koska toiminta on muuttunut päätöksessä kerrotulla tavalla niin oleellisesti verrattuna vuonna 2006 annettuun päätökseen ja siihen liittyvään hakemukseen. Tämä on todettu myös valvontaviranomaisen hakemuksesta antamassa lausunnossa. Lisäksi lupahakemus on monelta osin ollut epäselvä, täydennykset ovat olleet ristiriitaiset ja epäselvät ja niitä on ollut pakko täydennyttää uudelleen. Lupamenettelyn kuluessa hakemusta on moneen kertaa muutettu, mikä on lisännyt työmäärää oleellisesti.

Kainuun liikenne-, elinkeino- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on vastineessaan todennut muun muassa, että vanhan ympäristönsuojelulain (86/2000) 59 §:n mukaan luvan myöntänyt viranomainen voi valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan. Kainuun ELY-keskus ei ole luvan valvojana tehnyt aloitetta luvan peruuttamiseksi, vaikkakin se on luvan käsittelyn yhteydessä antamassaan lausunnossa tuonut esille useita käsittelylaitoksen toimintaan liittyviä puutteita.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymän tekemässä valituksessa on vaadittu muutoksia ympäristölupapäätöksessä annettuihin useisiin lupamääräyksiin. Luvan hakijan esittämät muutokset lupamääräyksiin ovat useissa kohdin hyvin perusteltuja ja aiheellisiakin.

Kaatopaikka- ja jätevesien käsittelyn osalta ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aluehallintoviraston antaman ympäristölupapäätöksen lupamääräykset ovat oikeanlaisia. Tasausaltaiden rakentaminen samoin kuin jätevesien imeyttämisen lopettaminen on lupapäätöksessä hyvin perusteltu. Tasausaltaiden rakentaminen mahdollistaa jätevesien keräämisen ja edesauttaa jätevesien johtamista kunnalliselle puhdistamolle. Vesien kierrätyksen ja imeyttämisen lopettaminen selkeyttää vesienkäsittelyä ja vähentää vanhan jätetäytön pohjasta hallitsemattomasti ympäristöön pääsevän suotoveden määrää. ELY-keskus ei näe pajujen kasvattamista suljettavan jätetäytön päällä välttämättömänä. Pajukon sekaan kerääntynee vuosien aikana muutakin puustoa kuin pelkkiä pajuja. Muiden pitkäjuurisempien puiden erottelu pajukosta on vaikeaa. Näin riski suojausrakenteiden vaurioitumiseen kasvaa.

Kajaanin kaupungille, Kajaanin ympäristönsuojeluviranomaiselle, Kajaanin terveydensuojeluviranomaiselle ja Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kalatalousviranomaisena on varattu tilaisuus vastineen antamiseen. Vastineita ei ole annettu.

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä on vastaselityksessään uudistanut vaikutuksista alapuolisiin vesistöihin valituksessa ja lupahakemuksessa lausumansa. Pohjois-Suomen aluehallintoviraston lausunnossa ei ole esitetty sellaisia seikkoja, jotka antaisivat aihetta arvioida asiaa lupahakemuksessa ja valituksessa esitetystä poiketen. Lämpökestoiset koliformiset bakteerit indikoivat ulosteperäistä lähdettä, joka voi olla peräisin mistä tahansa, joten kyseistä indikaattoria ei voi käyttää indikoimaan kaatopaikkaperäistä lähdettä.

Lupamääräykseen 11 tulisi aluehallintoviraston lausunto huomioon ottaen lisätä selvyyden vuoksi, että määräys koskee vain uusia lupamääräyksen 10 mukaan mahdollisesti rakennettavia tasausaltaita.

Lupamääräyksen 44 osalta kuntayhtymä on todennut, että kentällä pystytään

kerralla käsittelemään noin 3 500 tonnia öljyllä pilaantunutta maata. Kompostointiprosessia on kehitetty pitkään ja sen nopeuden vuoksi vuodessa voidaan käsitellä kaksi erää öljyllä pilaantunutta maata.

Vakuutta koskevan lupamääräyksen 53 osalta kuntayhtymä on todennut tekevänsä aluehallintovirastolle erillisen hakemuksen jätealueen B sulkemiselle asetetun vakuuden vapauttamisesta.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus, valituksen enemmälti hyläten, hyväksyy valituksen hyötyjätekentän rakentamista koskevilta osin ja lisää sen johdosta päätökseen uuden lupamääräyksen 38 a, muuttaa lupamääräyksiä 38, 42 ja 45 sekä muuttaa lupapäätöksen toistaiseksi voimassa olevaksi.

Lupamääräys 38 kuuluu muutettuna seuraavasti (*muutos kursiivilla*): Muualle toimitettavia pysyviä ja tavanomaisia hyötyjätteitä saa lajitella ja välivarastoida asfaltoiduilla kentillä. Varastoidut jätteet on toimitettava edelleen käsiteltäviksi riittävän usein, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein. Välivarastointiaika ei saa olla niin pitkä, että se heikentää varastoitavan jätejakeen hyödyntämiskelpoisuutta. *Muualle toimitettavia hyötyjätteitä, puhtaita puu- ja maa-ainesjätteitä ja rakennusjätteitä saa varastoida jätekeskuksen alueella enintään 10 300 tonnia.*

Lupamääräys 38 a kuuluu seuraavasti: *Kentän rakenteista ja siellä varastoitavista ei-vaarallisista jätteistä ja tuotteista on esitettävä Kainuun ELY-keskukselle yksityiskohtainen suunnitelma ennen rakentamisen aloittamista. Toiminta kentällä voidaan aloittaa, kun hakemuksessa esitetty kapasiteetiltaan nykyistä suurempi jätevedenpuhdistamo on otettu käyttöön.*

Lupamääräyksen 42 ensimmäinen kappale kuuluu muutettuna seuraavasti (*muutos kursiivilla*): Alueella (alue C) saa vastaanottaa ja käsitellä kompostoimalla öljyllä pilaantuneita maamassoja. [*poistettu tekstiä*]

Lupamääräys 45 kuuluu muutettuna seuraavasti: *Turvetuhkakapselointialueen toiminnasta ei saa aiheutua maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Luvan saajan on toimitettava Kainuun ELY-keskukselle selvitys turvetuhkakapselointialueen aiheuttamista päästöistä ja kunnostamistarpeesta 31.12.2019 mennessä.*

Oikeudenkäyntikuluja koskeva vaatimus hylätään.

Perustelut

Asiassa saatu selvitys

Kaatopaikkatoiminta alueella on alkanut vuonna 1983. Sekalainen yhdyskuntajäte on sijoitettu pääasiassa täyttöalueelle A ja rakennusjäte täyttöalueelle B. Täyttöalueen A toiminta on loppunut vuonna 2002 ja alueen sulkemisrakenteet on toteutettu vuonna 2005. Toiminta täyttöalueella B on loppunut vuonna 2007 ja alueen sulkeminen on suoritettu loppuun syyskuussa 2013. Uudella loppusijoitusalueella toiminta on alkanut vuonna 2007.

Jätekeskuksen alueella on kaatopaikkatoiminnan lisäksi jätteen ja vaarallisen jätteen pienerien vastaanottoa, kyllästetyn puun ja öljyjen sekä öljyvesiseosten vastaanottoa, hyötyjätteiden ja biojätteiden käsittelyä sekä pilaantuneen maan vastaanottoa ja käsittelyä eri tekniikoilla. Hakemuksen mukaisia uusia toimintoja olisivat puhdistamolietteen vastaanotto ja kompostointi, energiakasvien tuotanto suljettujen kaatopaikkojen päällä, rasvan- ja hiekanerotuskaivojätteiden vastaanotto ja käsittely, yhdyskuntajätteen ja biojätteen siirtokuormaus, kierrätyspolttoaineen valmistus ja voimalaitostuhkien hyödyntäminen. Vastaanotettava jätteen kokonaismäärä kasvaisi noin 59 000 tonnista noin 84 000 tonniin vuodessa.

Jätekeskuksen likaisten valuma- ja suotovesien määräksi on arvioitu noin 18 000 m^3. Alueelta jätevesien käsittelyn jälkeen pois johdettu vesimäärä on vaihdellut vuosittain. Vuosina 2014 ja 2015 määrä on ollut noin 5 000 m^3. Merkittävä osa likaantuneista vesistä on imeytetty takaisin jätetäyttöihin A ja B. Jätevesien käsittely perustuu bioroottoriprosessiin ja reaktiiviseen suodattimeen eli ammoniumtypen poistoon sekä anoksiseen biologiseen hapetukseen nitraatille. Puhdistamo ei ole saavuttanut vuonna 2006 myönnetyssä ympäristöluvassa edellytettyjä poistotehokkuuksia biologisen hapenkulutuksen ja fosforin osalta. Kokonaistypen poistotehokkuus on ollut lupapäätöksen edellyttämällä tasolla. Jätekeskuksen jätevesien vaikutus on selvästi havaittavissa Koljosinsuolta laskevassa ojassa. Vaikutus näkyy myös Kylkiäisjärveen laskevassa Niittyjoessa. Kylkiäinen ja alapuolinen Kivijärvi ovat veden laadultaan reheviä. Tarkkailu ei kuitenkaan ole osoittanut niissä merkittävää kaatopaikkavesien vaikutusta.

Hakemuksen mukaan jätevesien käsittelyä tehostetaan rakentamalla nykyisen koelaitoksen tilalle vastaavaan tekniikkaan perustuva uusi jätevedenpuhdistamo, jonka kapasiteetti on noin 300 m^3/vuorokausi.

Turvetuhkakapselointia varten alueelle on raivattu noin kolmen hehtaarin laajuinen maa-alue, jolle on loppusijoitettu yksi kapseli. Pilaantunut maa-aines käsitellään eristämällä se 0,2 metrin paksuisella turvetuhkakerroksella ja metrin paksuisella maakerroksella. Maa-ainekset sijoitetaan aumoihin, jotka ovat pohjaltaan 25-30 metrin levyiset ja 100 metrin pituiset. Luiskat tehdään kaltevuudessa 1:3 ja aumojen korkeudet ovat noin viisi metriä.

Valituksen hyväksyminen

Päätöksen voimassaolo

Aluehallintovirasto on perustellut ratkaisuaan myöntää ympäristölupa määräaikaisena muun muassa jätekeskuksen toimintahistorialla ja ongelmilla etenkin vesiin johdettavien päästöjen hallinnassa sekä toiminnan kuntoon saattamisen edellyttämällä investointitarpeella. Aluehallintovirasto on katsonut, ettei päätöstä annettaessa ole ollut täyttä varmuutta siitä, että päästöt ympäristöön saadaan nopeasti rajoitettua lupamääräyksien mukaisesti. Näin ollen edellytyksiä toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan myöntämiselle ei ole ollut ja toimintaa koskeva ympäristölupa on annettu määräaikaisena. Luvan voimassaoloaika on asetettu kohtuullisen lyhyeksi. Tässä on otettu huomioon toiminnan lähivuosina tapahtuva merkittävä muuttuminen, muun muassa kaatopaikkasijoittamisen merkittävä väheneminen, biojätteen käsittelyn loppuminen, jätteiden siirtokuormauksen lisääntyminen ja luvan saajan välitön tarve ympäristönsuojeluinvestointien tekemiseen.

Ympäristönsuojelulain (86/2000) 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupa myönnetään asian laadun mukaan toistaiseksi tai määräajaksi. Lainkohtaa koskevissa esitöissä (HE 84/1999) on todettu, että luvan voimassaolo ratkaistaisiin tapauskohtaisesti ottaen huomioon toiminnan luonne ja vaikutusalueen ominaisuudet kokonaisuudessaan. Ympäristönsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaan (muutettu 25.3.2011/273) tarkistamista koskevaa määräystä tai luvan määräaikaisuutta harkittaessa on otettava huomioon vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaiset vesienhoitosuunnitelmat ja merenhoitosuunnitelma sekä niiden toimenpideohjelmat.

Lupapäätökseen on lupamääräysten tarkistamisen ja toiminnan olennaisen muuttamisen johdosta pyrittävä asettamaan riittävät lupamääräykset luvan myöntämisen edellytysten täyttymiseksi. Aluehallintovirasto on lupapäätöksessään antanut useita määräyksiä muun muassa vesien keräilyn ja vesien käsittelyn tehostamiseksi. Toiminnanharjoittaja on hakemuksessaan ilmoittanut rakentavansa viivytyksettä uuden jätevedenpuhdistamon. On arvioitavissa, että toimittaessa lupamääräysten mukaisesti toiminnasta ei aiheudu merkittävää ympäristön pilaantumista eikä toiminta ole ristiriidassa vesienhoitosuunnitelman kanssa. Luvan myöntämisen edellytyksiin ei oikeudellisesti ratkaisevalla tavalla vaikuta toiminnanharjoittajan aikaisemmin harjoittama mahdollisesti luvan vastainen toiminta. Määräaikaisuutta ei myöskään voi perustella sillä aluehallintoviraston mainitsemalla seikalla, että annettujen lupamääräysten noudattamisesta ei ole täyttä varmuutta. Kun lisäksi otetaan huomioon, että jätekeskuksen toiminta on luonteeltaan tarkoitettu pitkäaikaiseksi toiminnaksi, lupapäätöstä ei yllä mainitut seikat huomioon ottaen ole syytä muuttaa määräaikaiseksi.

Hyötyjätekentän rakentaminen

Luvan hakija on 14.2.2017 pidetyssä neuvottelussa ilmoittanut muuttavansa hakemustaan siten, että alueen itäpuolelle suunniteltu lietteen ja biojätteen kompostointikenttä muutetaan hyötyjätekentäksi, jossa käsiteltäisiin ja varastoitaisiin ei-vaarallisia jätteitä ja tuotteita. Alkuperäisen hakemuksen liitteessä 17 on esitetty kentän sijainti ja vesien keräilyjärjestelyt. Kentän rakentamisessa ei käytettäisi jätemateriaaleja. Hallinto-oikeus katsoo, että hakemuksessa vesien keräilystä ja johtamisesta käsittelyyn sekä kentän käytöstä esitetty huomioon ottaen hyötyjätekentän rakentaminen ei heikennä jätekeskuksen vesienhallintaa eikä kuormita myöskään vesien laatu huomioon ottaen vesien käsittelyä siinä määrin että hakemus olisi tullut siltä osin hylätä. Kentän rakenteista ja siellä varastoitavista ei-vaarallisista jätteistä ja tuotteista on kuitenkin määrätty esitettäväksi ELY-keskukselle yksityiskohtainen suunnitelma ennen rakentamisen aloittamista. Lisäksi toiminta kentällä voidaan aloittaa vasta sen jälkeen, kun hakemuksessa esitetty kapasiteetiltaan nykyistä suurempi jätevedenpuhdistamo on otettu käyttöön.

Lupamääräys 38

Toiminnanharjoittaja ei ole hakemuksessaan tai sen täydennyksessä yksilöinyt jätekeskuksen alueella varastoitavien jätteiden laatua ja määrää niin, että sen perusteella olisi voitu asettaa ylimmät sallittavat varastointimäärät. Aluehallintovirasto on rajannut muualle hyödynnettäväksi toimitettavan jätteen enimmäisvarastointimääräksi 100 tonnia ja rakennusjätteen enimmäismääräksi 200 tonnia. Puhtaan puu- ja maa-ainesjätteen ylin sallittu varastointimäärä on

10 000 tonnia. Hakemuksen mukaan toiminnanharjoittaja ottaa vuosittain vastaan hyödynnettäviä jätteitä enintään 7 200 tonnia, rakennusjätteitä 6 700 tonnia sekä puhtaita ja sekalaisia ylijäämämaita 9 100 tonnia vuodessa. Edellä mainituista vuositasolla vastaanotettavista jätemääristä on arvioitavissa, että hyödynnettävien jätteiden ja rakennusjätteiden suunniteltu varastointimäärä on ollut suurempi kuin aluehallintoviraston lupamääräyksellä 38 rajaama. Aluehallintovirasto on perustellut ratkaisuaan hakemuksessa esitetyillä määrillä ja ylisuurten varastokasojen kertymisen ehkäisemisellä. Hallinto-oikeus on muuttanut lupamääräystä siten, että varastoitavan jätteen kokonaismäärä puhdas puu- ja maa-ainesjäte mukaan lukien voi olla enintään 10 300 tonnia. Toiminnanharjoittajan vaatimusta hyötyjätteen ja rakennusjätteen varastointimäärän kasvattamiseen 10 000 tonniin ei ole hyväksytty, koska asiassa ei ole tarkempaa selvitystä varastoitavista jätteistä, varastoinnin toteutuksesta ja tarvittavasta lisävakuudesta. Toiminnanharjoittaja voi muun ohella edellä mainitut selvitykset esittämällä hakea aluehallintovirastolta muutosta lupapäätökseen.

Lupamääräys 42

Öljyllä pilaantuneiden maiden kompostoinnissa on kysymys olemassa olevasta toiminnasta. Aluehallintovirasto on rajoittanut toiminnan koskemaan maita, joiden öljypitoisuus on alle 20 000 mg/m^3. Rajoitusta ei ole perusteltu lupapäätöksessä. Valituksen johdosta antamassa lausunnossaan aluehallintovirasto on perustellut rajoitustaan sillä, että avokompostointi ei ole paras mahdollinen käsittelymenetelmä yli 20 000 mg/kg pitoisuuden omaaville öljyllä pilaantuneille massoille ja että tehokas öljymaiden kompostointi ulko-olosuhteissa on vaikeaa ja edellyttää laajaa osaamista sekä aumojen tilan seurantaa.

Kun otetaan huomioon aluehallintoviraston perustelut ja se, ettei ELY-keskus ole hakemuksesta antamassaan lausunnossa tuonut esille tarvetta rajoittaa olemassa olevaa toimintaa, hallinto-oikeus on poistanut öljypitoisuutta koskevan rajoituksen.

Lupamääräys 45

Vuonna 2006 myönnetyn ympäristölupapäätöksen lupamääräyksen 41 mukaan alueelle saa loppusijoittaa turvetuhkakapseleihin lievästi pilaantuneita metallipitoisia maa-aineksia, joiden metallit ovat emäksisissä olosuhteissa niukkaliukoisia. Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt hakemuksen metalleilla pilaantuneiden maiden vastaanottamisesta ja loppusijoittamisesta turvetuhkakapseleihin. Lisäksi aluehallintovirasto on päätöksensä perusteluissa todennut kumoavansa aikaisemmin vastaavalle toiminnalle myöntämänsä luvan ja määrännyt siltä osin toiminnanharjoittajan esittämään selvityksen alueen kunnostamisesta. Aluehallintovirasto on perustellut kumoamista sillä, että toimintaa ei ole järjestetty kaikilta osin alkuperäisen ympäristöluvan mukaisesti. Kunnostamisvaatimusta on perusteltu sillä, että kapseleista on aiheutunut päästöjä maaperään.

Hallinto-oikeus toteaa, että siltä osin kuin asiassa on kysymys aikaisemmin myönnetyn lupapäätöksen noudattamatta jättämisestä, toimivalta on Kainuun ELY-keskuksella valvontaviranomaisena. Jos taas ilmenee, että toiminnasta aiheutunut pilaantuminen tai sen vaara poikkeaa olennaisesti ennalta arvioidusta tai toiminnasta aiheutuu laissa kielletty seuraus, muun muassa valvontaviranomainen voi ympäristönsuojelulain (527/2014) 89 §:n 2 momentin perus-

teella vaatia lupaa muutettavaksi. Lupaviranomainen voi valvontaviranomaisen aloitteesta ympäristönsuojelulain 93 §:n mukaan peruuttaa luvan, jos hakija on antanut virheellisiä tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet luvan myöntämisen edellytyksiin; lupamääräyksiä on valvontaviranomaisen kirjallisesta huomautuksesta huolimatta toistuvasti rikottu siten, että toiminnasta voi aiheutua luvan myöntämisen edellytysten vastainen seuraus tai toiminnan jatkamisen edellytyksiä ei saada täytetyksi lupaa muuttamalla.

Kainuun ELY-keskus ei ole asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan vaatinut lupaa muutettavaksi tai peruttavaksi. Edellä mainituilla perusteilla hallinto-oikeus katsoo, ettei aluehallintovirasto ole voinut toiminnanharjoittajan vireille paneman lupamääräysten tarkistamista koskevan hakemuksen yhteydessä kumota toiminnalle aikaisemmin myönnettyä lupaa. Aluetta ei myöskään olisi tullut määrätä aluehallintoviraston päätöksestä ilmenevillä perusteilla kunnostettavaksi. Asiassa on jäänyt epäselväksi niin oikeudellisesti kuin pilaantumisvaikutusten osalta, mihin turvetuhkakapselointialueen kunnostaminen perustuisi. Aluehallintovirasto ei ole esittänyt yksilöityjä tietoja toiminnasta aiheutuneista päästöistä ja niiden merkittävyydestä kunnostamista koskevan vaatimuksen tueksi. Toiminnalle vuonna 2006 myönnetyssä lupapäätöksessä ei ole ollut määräyksiä alueen rakenteista tai suoto- ja hulevesien käsittelystä. Kunnostusmääräyksen antaminen aluehallintoviraston sovelletuissa säännöksissä mainitun ympäristönsuojelulain 90 §:n 1 momentin nojalla edellyttäisi sitä, että toiminta alueella on loppunut toiminnanharjoittajan ilmoituksen tai muun muassa valvontaviranomaisen virellepanon seurauksena.

Aikaisemman lainvoimaisen ympäristöluvan nojalla harjoitetun toiminnan jatkamisen edellytyksenä on, ettei toiminnasta aiheudu ympäristönsuojelulain 42 §:ssä tarkoitettuja kiellettyjä seurauksia, kuten maaperän tai pohjaveden pilaantumista. Lisäksi toiminnanharjoittajan on ympäristönsuojelulain 5 §:n mukaan oltava selvillä toimintansa ympäristövaikutuksista.

Edellä mainituilla perusteilla hallinto-oikeus on muuttanut kunnostamismääräyksen selvitysvelvollisuudeksi. Toiminnanharjoittajan on tehtävä selvitys turvetuhkakapselialueen mahdollisesti aiheuttamasta maaperän tai pohjaveden pilaantumisesta ja toiminnassa mahdollisesti muodostuvista haitta-ainepitoisista hule- ja suotovesistä. Selvitys on määrätty toimittamaan valvontaviranomaisena toimivalle Kainuun ELY-keskukselle.

Valituksen hylkääminen

Metalleilla pilaantuneen maan käsittely

Hakemuksen mukaan turvetuhkakapseleihin sijoitettaisiin metalleilla pilaantuneita maita, joissa metallit ovat emäksisissä olosuhteissa niukkaliukoisia ja joiden käsittelemiseksi ei ole muuta taloudellisesti perusteltua menetelmää. Pilaantuneet maat sijoitettaisiin raivattavalle uudelle 4,4 hehtaarin laajuiselle alueelle, joka pohjustettaisiin 0,2 metrin paksuisella turvetuhkakerroksella ja yhden metrin paksuisella maakerroksella. Pilaantuneen maan aumat olisivat pohjalta 25-30 metrin levyiset ja 100 metrin pituiset. Luiskat tehtäisiin kaltevuudessa 1:3 ja aumojen korkeudet olisivat noin viisi metriä.

Hakemuksessa on kyse jätelain 6 §:n 1 momentin 16 kohdan tarkoittamasta jätteen loppukäsittelystä ja kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen 3 §:n 1 kohdan mukaisesta kaatopaikasta. Edellä mainitun asetuksen 5 §:ssä on

määräykset kaatopaikkavesien hallinnasta ja käsittelystä, 6 §:ssä määräykset rakennettavan kaatopaikan pohjarakenteista, 7 §:ssä määräykset pintarakenteista ja 9 §:ssä perusteet poikkeuksen myöntämiselle.

Hakemuksessa ei ole esitetty edellä mainittuja kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisia pohja- tai pintarakenteita eikä kaikilta osin myöskään vesien hallintaa ja käsittelyä koskevia ratkaisuja. Hakemuksessa ei ole asetuksen 9 §:ssä tarkoitettua selvitystä poikkeuksen myöntämiseksi asetuksen vaatimuksista. Aluehallintoviraston ratkaisua olla myöntämättä lupaa metalleilla pilaantuneen maan käsittelyyn hakemuksen mukaisella tekniikalla ei ole syytä muuttaa.

Energiakasvien tuotanto

Hakemuksen mukaan suljettujen kaatopaikkojen pintarakenteessa tuotettaisiin energiakasveja. Hakemuksessa ei ole selvitystä käytettävän kasvin ominaisuuksista, muun muassa juurten vaikutuksesta pintarakenteiden toimivuuteen. Hakemuksessa ei myöskään ole selvitystä korjuun aiheuttamasta rasituksesta pintarakenteelle. Kun asiassa on kysymys kaatopaikoista, joilla ei ole rakennettua tiivistä pohjaa eikä asiassa saadun selvityksen mukaan kaatopaikan suotovesien kerääminen käsiteltäväksi ole kaikilta osin onnistunut, pintarakenteen toimivuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen asiassa ei ole esitetty sellaista selvitystä, jonka perusteella lupa olisi ollut myönnettävissä.

Lietteiden käsittely

Puhdistamolietteiden kompostointi tehtäisiin olemassa olevalla biojätteiden käsittelykentällä aumakompostointina. Hakemuksen mukainen käsittelymäärä olisi 15 000 tonnia vuodessa.

Aumakompostoinnissa muodostuu varsinkin poikkeuksellisissa sääolosuhteissa runsaasti hulevettä, joka sisältää happea kuluttavaa ainesta ja ravinteita. Vesissä saattaa olla myös hygieniahaittoja aiheuttavia bakteereja ja viruksia.

Koska vesienkäsittely ei ole asiassa saadun selvityksen perusteella riittävän tehokasta ja kun käsittelyn tehostaminen on lupaharkintaa tehtäessä ollut vasta suunnitteluvaiheessa, aluehallintovirasto on voinut hylätä puhdistamolietteiden kompostointia koskevan hakemuksen.

Siltä osin kuin kuntayhtymä on valituksessaan todennut, ettei aluehallintovirasto ole käsitellyt hakemusta lietteen käsittelemiseksi turvetuhkastabiloinnilla, asia on saatettavissa uudelleen vireille hakemuksella, jossa suunniteltu toiminta ja siitä aiheutuvien likaisten vesien keräily ja käsittely on yksityiskohtaisesti kuvattu.

Lupamääräys 8

Lupamääräyksessä 8 on mahdollistettu puhtaina pidettävien hulevesien johtaminen selkeytyksen jälkeen maastoon. Lupamääräystä ei ole tarpeen muuttaa sillä luvan hakijan esittämällä perusteella, että tämä edellyttäisi vesien laadun varmistamista ja olisi ristiriidassa hyväksytyn tarkkailuohjelman kanssa. Jos hulevesiä ei voida pitää puhtaina, ne on johdettava käsiteltäviksi.

Lupamääräys 9

Luvan hakija on pitänyt lupamääräyksiä 8 ja 9 keskenään ristiriitaisina, koska ne koskevat samoja likaisia vesiä. Kun otetaan huomioon, että vedet on molemmissa määräyksissä edellytetty johdettavaksi käsiteltäviksi, lupamääräystä 9 ei ole tarpeen poistaa.

Lupamääräys 11

Asiassa saadun selvityksen perusteella hallinto-oikeus katsoo, että lupamääräystä ei ole valituksen johdosta tarpeen muuttaa.

Lupamääräys 12

Majasaaren jätekeskuksen käytöstä poistetuille kaatopaikoille A ja B on imeytetty suotovettä. Asiassa saadun selvityksen mukaan kaatopaikkojen pohjia ei ole rakennettu tiiviiksi nykyisen lainsäädännön mukaisesti. Vesien keräilyssä olevat ongelmat osoittavat, ettei kaatopaikkojen pohja ole luontaisesti riittävän tiivis vesien keräämiseen. Näin ollen vesien imeyttäminen johtaa likaisten suotovesien karkaamiseen vesienhallintajärjestelmän ulkopuolelle. Koska likaisten vesien leviämistä hallitsemattomasti ympäristöön on pidettävä merkittävämpänä ympäristöhaittana kuin valituksessa esiin tuotua kaasunmuodostuksen vähenemistä, aluehallintovirasto on voinut määrätä suotovesien imeyttämisen lopetettavaksi määräajan jälkeen.

Lupamääräys 39

Kun otetaan huomioon, että öljyjen ja öljyvesiseosten vastaanotosta on määrätty lupamääräyksessä 40, lupamääräys ei koske valituksen perusteena olleita olemassa olevia öljyjen ja öljyvesiseosten vastaanottojärjestelyjä.

Lupamääräys 40

Lupamääräyksessä on sallittu öljynkäsittelyssä syntyvän lietteen kompostointi, jos lietteiden hiilivetypitoisuus on alle 20 000 mg/m^3. Toiminnanharjoittaja on vaatinut rajoituksen poistamista.

Jätekeskuksen toiminnalle 12.5.2006 myönnetyssä ympäristöluvassa ei ole mainintaa öljypitoisten jätteiden käsittelyssä muodostuvan lietteen kompostoinnista. Nyt käsittelyssä olevassa hakemuksessa ei ole selvitystä öljylietteen määrästä tai laadusta. Edellä mainitut seikat huomioon ottaen aluehallintovirasto on voinut rajata käsiteltävän lietteen hiilivetypitoisuuden raja-arvon eikä sitä ole tarpeen valituksen johdosta poistaa.

Lupamääräys 43

Lupamääräyksessä on sallittu pilaantuneiden maiden käsittelyä edeltävä enintään kuusi kuukautta kestävä väliaikainen varastointi edellyttäen, että maa-ainekset suojataan sateelta muovikalvolla. Toiminnanharjoittaja on vaatinut suojausmääräyksen poistamista sillä perusteella, että alueella muodostuvat hulevedet johdetaan käsittelyyn. Lisäksi toiminnanharjoittaja on vaatinut öljypitoisuudelle asetetun raja-arvon poistamista.

Kun otetaan huomioon, ettei vastaanotettavissa maa-aineksissa olevia haitta-

aineita ja niiden liukoisia pitoisuuksia ole ennakolta tiedossa ja ettei jätevedenpuhdistamo ole rakennettu erityisesti pilaantuneista maa-aineksista liukenevien haitta-aineiden poistamiseen vesistä, lupamääräystä ei ole syytä valituksessa vaaditulla tavalla kokonaan poistaa. Öljypitoisuudelle asetettu raja-arvo on tarpeen öljyisten hulevesien määrän vähentämiseksi.

Lupamääräys 44

Toiminnanharjoittaja on hakemuksessaan ilmoittanut pilaantuneiden maiden vuotuiseksi vastaanottomääräksi enintään 4 100 tonnia ja enimmäisvarastointimääräksi 4 200 tonnia. Valituksessaan toiminnanharjoittaja on vaatinut varastointimäärän korottamista 10 000 tonniin. Vaatimusta on perusteltu sillä, että pilaantuneiden maiden käsittelyaika voi massojen ominaisuuksista riippuen vaihdella merkittävästi ja olla pitkäkin, jolloin kerrallaan varastoitavan määrän tulee voida olla suurempi kuin vuosittain vastaanotettava määrä. Kentällä pystytään kerralla käsittelemään noin 3 500 tonnia öljyllä pilaantunutta maata. Kompostointiprosessia on kehitetty pitkään ja sen nopeuden vuoksi vuodessa voidaan käsitellä kaksi erää öljyllä pilaantunutta maata.

Kun otetaan huomioon hakemuksessa esitetyt vastaanotto- ja varastointimäärät sekä varastointimäärän korottamista koskevan vaatimuksen tueksi esitetty perustelu, hallinto-oikeus katsoo, että lupamääräystä ei ole tarpeen muuttaa.

Lupamääräys 47

Toiminnanharjoittaja on vaatinut öljynerottimelta johdettavan veden öljypitoisuuden tarkkailun poistamista. Kun otetaan huomioon, että öljynerottimen toiminnalle on lupamääräyksessä 13 asetettu erotustehokkuusvaatimus ja kun eri jätteenkäsittelytoiminnoista aiheutuvaa kuormitusta on seurattava erikseen, hallinto-oikeus on hylännyt vaatimuksen tarkkailun poistamisesta.

Toiminnanharjoittaja on vaatinut kokoomanäytteenoton muuttamista kerran kuukaudessa otettavaksi kertanäytteeksi. Koska kokoomanäytteenotolla saadaan luotettavampi tieto kokonaiskuormituksesta tyypillisessä kaatopaikkaolosuhteessa, jossa veden laatu ja määrä vaihtelevat, tarkkailua ei ole syytä muuttaa valituksessa esitetyllä tavalla.

Toiminnanharjoittaja on vaatinut poistettavaksi määräyksen kokonaiskuormitusmittapadon (Up) siirtämisestä vaikutustarkkailuun ja päästötarkkailukohdassa määrättyjen analyysien tekemisestä kyseiseltä paikalta. Vaatimusta on perusteltu sillä, että kokonaiskuormitusmittapato on jo vaikutustarkkailussa. Hallinto-oikeus katsoo, ettei vaatimuksen tueksi ole esitetty sellaisia perusteita, joiden johdosta tarkkailumääräystä olisi tarpeen muuttaa.

Vakuus

Toiminnanharjoittaja on vaatinut toiminnalle asetettua vakuutta alennettavaksi. Vaatimusta on perusteltu kaatopaikan sulkemisessa käytetyn yksikkökustannuksen suuruudella ja sillä, ettei turvetuhkakapselointialueelle tule asettaa vakuutta. Valituksessa mainitun jätealueen B osalta yhtiö on vastaselityksessään ilmoittanut hakevansa erillisellä hakemuksella vakuuden vapauttamista.

Ympäristönsuojelulain (86/2000, muutettu 647/2011) 43 a §:n mukaan jätteen

käsittelytoiminnan harjoittajan on asetettava vakuus asianmukaisen jätehuollon, tarkkailun ja toiminnan lopettamisessa tai sen jälkeen tarvittavien toimien varmistamiseksi. Vakuus voidaan jättää vaatimatta muuta kuin kaatopaikkatoimintaa harjoittavalta, jos vakuudella katettavat kustannukset toimintaa lopetettaessa ovat jätteen määrä, laatu ja muut seikat huomioon ottaen vähäiset. Muutossäännöksen voimaantulosäännöksen mukaan, jos toimintaan on myönnetty ympäristölupa ennen muutetun lain voimaantuloa ja jos toimintaa varten asetettu vakuus ei ole 43 a–43 c §:n mukainen, vakuutta koskevaa lupamääräystä on tarkistettava viimeistään, kun toiminnan ympäristölupa käsitellään toiminnan olennaisen muutoksen perusteella tai lupamääräykset tarkistetaan toiminnanharjoittajan 55 §:n mukaisen hakemuksen perusteella.

Asiassa saadun selvityksen mukaan turvetuhkakapselialueelle ei ole asetettu vakuutta 12.5.2006 myönnetyssä ympäristölupapäätöksessä. Koska kyse on jätteen loppukäsittelystä, toimintaa varten on asetettava vakuus. Näin ollen ja ottaen huomioon edellä mainittu voimaantulosäännös, aluehallintovirasto on voinut asettaa turvetuhkakapselialueelle vakuuden, jolla varmistetaan asianmukainen jätehuolto, tarkkailu ja toiminnan lopettamisessa tarvittavat toimet.

Siltä osin kuin valituksessa on vaadittu kaatopaikan sulkemisen vakuuden laskennassa käytetyn yksikkökustannuksen alentamista, hallinto-oikeus toteaa, ettei valituksessa ole esitetty seikkoja, joiden perusteella aluehallintoviraston käyttämää yksikköhintaa olisi pidettävä virheellisenä.

Käsittelymaksun alentaminen

Toiminnanharjoittaja on vaatinut käsittelymaksun korotuksen poistamista, koska hakemuksen käsittelyn työmäärä on ollut suurempi luvan hakijasta riippumattomista syistä. Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan hakemusta on täydennetty useaan otteeseen. Lisäksi hakemusta on monelta osin muutettu asian ollessa vireillä aluehallintovirastossa. Näin ollen aluehallintoviraston perimä korotettu maksu on ollut perusteltavissa hakemuksen käsittelyn edellyttämällä normaalia suuremmalla työmäärällä eikä sitä ole tarpeen alentaa.

Oikeudenkäyntikuluja koskeva vaatimus

Asian laatu ja hallinto-oikeuden päätöksen lopputulos huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että muutoksenhakija joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Oikeudenkäynnin ei voida katsoa aiheutuneen viranomaisen virheestä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut ja hallintolainkäyttölaki 74 § 1 ja 2 mom

Julkipano

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

Päätöksestä ilmoittaminen

Kajaanin kaupunginhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kaupungin ilmoitustaululla.

Muutoksenhaku

Ympäristönsuojelulain 190 §:n 1 momentin mukaan tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin perusteella valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään **23.4.2019**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJp (01.18).

Asian ovat ratkaisseet lainoppinut hallinto-oikeustuomari Riikka Mäki ja asessori Janika Gummerus sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Sauli Viitasaari ja Juha Väisänen. Asian on esitellyt Sauli Viitasaari.

Riikka Mäki

Sauli Viitasaari

Juha Väisänen

Janika Gummerus

Toimituskirjan antaja:

Inkeri Eriksson
lainkäyttösihteeri

Jakelu

Päätös ja maksu

Kainuun jätehuollon kuntayhtymä, maksutta

Jäljennös maksutta

Kajaanin ympäristönsuojeluviranomainen

Kajaanin terveydensuojeluviranomainen

Kajaanin kaupunginhallitus

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Ympäristö ja luonnonvarat, sähköisesti

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus/
Kalatalousryhmä, sähköisesti

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, sähköisesti
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus, sähköisesti

IE

Liite hallinto-oikeuden päätökseen

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta **korkeimmalta hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisperusteet

Hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuunottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitettavan valituskirjelmän tulee olla toimitettu siten, että se viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä on kokonaisuudessaan käytettävissä viraston vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä. Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta
- perusteet, minkä vuoksi valituslupa tulisi myöntää
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä
- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa tai ellei sähköisesti toimitettavassa asiakirjassa ole selvitystä asiamiehen toimivallasta.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, Helsinki

Puh.nro: 029 56 40200

Telefax: 029 56 40382

S-posti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00-16.15

Liite hallinto-oikeuden päätökseen

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksestä perittävä maksu

Muutoksenhakijan on aikanaan lunastettava korkeimman hallinto-oikeuden päätös ja suoritettava siitä **oikeudenkäyntimaksuna 510 euroa**, ellei päätöstä ole säädetty laissa maksuttomaksi tai maksusta ole myönnetty vapautusta. (Tuomioistuinmaksulaki 2, 3, 5, 7, 8 ja 9 §).

Bilaga till förvaltningsdomstolens beslut

Avgift för högsta förvaltningsdomstolens beslut

Då högsta förvaltningsdomstolens beslut meddelas skall ändringssökanden inlösa högsta förvaltningsdomstolens beslut och för det betala **rättegångsavgift 510 euro**, ifall inte beslutet i lagen har stadgats vara avgiftsfritt eller befrielse från avgiften har beviljats. (Lag om domstolsavgifter 2, 3, 5, 7, 8 och 9 §)